

Розуміння психологічних особливостей формування особистості та поведінки неповнолітнього корисливого злочинця є необхідною умовою для розробки ефективних програм профілактики та корекції девіантної поведінки.

Список використаних джерел

1. Рудик М.М. Психологічні особистості та поведінки формування неповнолітнього корисливого злочинця. URL: file:///C:/Users/Hozyain/Downloads/482%D0%A2%D0%B5%D0%BA_96-975-1-10-20171107.pdf

2. Тичина Д. М. Психолого-правові засади попередження корисливої злочинності дітей : дис. ... канд. юрид. наук : 19.00.06 Тичина Дмитро Михайлович. К., 2010. 207 с

3. Ківенко Н. В. Девіантна поведінка: сучасна парадигма. Н. В. Ківенко, І. І. Лановенко, П. В. Мельник. Ірпінь : Акад. держ. податк. служби України, 2002. 240 с

4. Диса О. В., Шинкаренко І. О. Психологія девіантної поведінки : навч. посіб. О. В. Диса, І. О. Шинкаренко. Дніпро. ДДУВС. 2024. 77 с.

Ковалевська Д.,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
Дніпровського державного університету
внутрішніх справ

Науковий керівник: Шинкаренко І.

ПСИХОЛОГІЯ СУДОВОГО ПРОЦЕСУ: ЕМОЦІЇ, СТРЕС І ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ

У сучасному світі правосуддя важливість психологічних аспектів судового процесу важко переоцінити. Судові слухання – це не лише формальна процедура, але й складний соціально-психологічний феномен, у якому емоції та стрес відіграють ключову роль у прийнятті рішень. Учасники процесу – судді, адвокати, свідки та підсудні – всі вони піддаються впливу емоційних станів, що може суттєво змінювати результати судових розглядів.

Дослідження показують, що емоційний фон судового процесу може впливати на об'єктивність суддівських рішень, на сприйняття свідчень, а також на ставлення учасників до процесу. Вивчення цих аспектів дозволяє не лише зрозуміти механізми прийняття рішень, але й розробити рекомендації для покращення ефективності правосуддя. У цьому контексті важливо розглянути, як стрес і емоції впливають на психіку учасників, а також які психологічні стратегії можуть бути використані для зниження негативних впливів.

Метою цієї тези є аналіз впливу емоційних і стресових факторів на процес прийняття рішень у суді, а також вивчення можливостей для покращення психологічного клімату під час судових розглядів.

Судовий процес можна визначити як складний соціальний феномен, який включає в себе не лише правові норми та процедури, але й соціальні, психологічні та культурні аспекти. Він є системою взаємодій між різними учасниками – суддями, адвокатами, свідками, підсудними та суспільством в цілому.

Центральною стадією кримінального процесу є стадія судового розгляду. У плані психології важливе значення має така частина судового розгляду, як судове слідство, в якій суд за участю підсудного, захисника, потерпілого й обвинувача безпосередньо досліджує докази, зібрані на стадії досудового слідства і пред'явлені суду учасниками судового розгляду або повідомлені самим судом. Під час судового слідства головуючий, обвинувач, захисник, суддя допитують підсудних, свідків, заслуховують висновок експерта, оглядають речові докази, оголошують протоколи та інші документи [1, с. 82].

Психологія відіграє ключову роль у розумінні поведінки учасників судового процесу, оскільки вона допомагає розкрити емоційні, когнітивні та соціальні фактори, які впливають на їх дії та рішення.

На емоційний стан учасників процесу по-перше впливає стрес та тривога. Учасники судового процесу, включаючи суддів, адвокатів, свідків і підсудних, можуть переживати значний стрес, що впливає на їхню здатність ухвалювати рішення. Наприклад, страх свідків може призводити до ухилення від правди, тоді як впевненість адвоката може позитивно впливати на переконливість його аргументів.

Прийняття рішень у судовому процесі – це складний процес, що включає в себе взаємодію різних психологічних механізмів. В контексті нормативного підходу рішення ухвалюються на основі врахування всієї необхідної інформації та раціональної оцінки всіх альтернативних варіантів досягнення цілі. Але у межах даного підходу недостатньо враховуються некеровані чинники, що можуть впливати на ситуацію та процес досягнення цілі, отже, прийняття рішень відбувається на основі стандартизованих норм та правил, які чітко регламентують можливі тактики та стратегії діяльності. У межах дескриптивного підходу рішення ухвалюються на основі інтуїтивного мислення – суб'єктивного відчуття правильності того або іншого варіанту. Прескриптивний підхід намагається об'єднати логічні та інтуїтивні напрями у подоланні проблемних ситуацій та одночасно застосовувати як раціональне, так і інтуїтивне мислення в процесі прийняття рішення [2].

Зниження стресу та створення позитивного емоційного клімату під час судового процесу є важливими для забезпечення об'єктивності

та справедливості. Психологічна підготовка учасників процесу може включати проведення семінарів та тренінгів, спрямованих на розвиток навичок управління стресом, емоційним інтелектом і комунікацією. Доступ до психологічних консультацій для суддів, адвокатів та інших учасників може суттєво допомогти їм справлятися з емоційними навантаженнями.

Створення підтримуючого середовища також відіграє важливу роль. Забезпечення комфортних умов у залі суду, таких як зручні сидіння, хороше освітлення та адекватна температура, може знизити рівень стресу. Важливо також забезпечити конфіденційність під час свідчень або обговорення важливих питань, щоб учасники почувалися більш вільно.

Чітка комунікація між учасниками процесу є ще одним важливим аспектом. Прозорість щодо процедури та можливих результатів може зменшити невизначеність і, відповідно, стрес. Регулярне надання зворотного зв'язку може допомогти учасникам почуватися більш впевнено і знизити тривогу.

Управління часом також впливає на емоційний клімат. Оптимізація розкладу слухань, щоб уникати затримок, зменшує стрес для всіх учасників. Надання можливості робити перерви під час тривалих слухань допомагає зняти напругу.

Обізнаність учасників процесу є важливим елементом у зниженні стресу. Інформування про їхні права, процедури та можливі наслідки може зменшити тривогу, пов'язану з невизначеністю. Доступ до матеріалів, що стосуються управління стресом та емоцій, також може допомогти учасникам краще підготуватися до процесу.

Управління стресом і покращення емоційного клімату в судовому процесі є критично важливими для забезпечення справедливості і об'єктивності правосуддя. Розуміння психологічних механізмів, які впливають на поведінку учасників, дозволяє розробити ефективні стратегії для зниження стресу та підвищення комфорту в судовій обстановці. Впровадження психологічних тренінгів, створення підтримуючого середовища та чітка комунікація між учасниками допоможуть не лише зменшити емоційні навантаження, але й підвищити якість судових рішень.

Забезпечення емоційної підтримки, а також обізнаність учасників про їхні права та процедури є важливими елементами для створення більш позитивного досвіду судового процесу. У цілому, зосередження на психологічних аспектах судочинства не тільки покращить якість правосуддя, але й сприятиме довірі суспільства до судової системи. Тому важливо, щоб всі учасники судового процесу мали доступ до ресурсів і стратегій, які допоможуть їм краще впоратися зі стресом і емоціями, забезпечуючи тим самим більш справедливий і ефективний процес правосуддя.

Список використаних джерел

1. Шепітько В. Ю. Психологія судової діяльності: Навч. посібник. Х.: Право, 2006. 160 с.
2. Goldstein, W. M., & Hogarth, R. M. (1997). Judgment and decision research: Some historical context. In W. M. Goldstein & R. M. Hogarth (Eds.), Research on judgment and decision making: Currents, connections, and controversies (pp. 3–65). Cambridge University Press.

Ремінна П.,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра

Державного податкового університету

Науковий керівник: Амеліна А.

ВИКОРИСТАННЯ БЕЗПІЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ У ДОСУДОВОМУ РОЗСЛІДУВАННІ, ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В ДОСЛІДЖЕННІ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ В УКРАЇНІ

Невпинний розвиток технологій дає можливість розширити арсенал методів для слідчого задля ефективного виконання поставлених перед ним задач. Зважаючи на це, використання науково-технологічних надбань у досудовому розслідуванні є невід'ємною частиною слідчої тактики. Безпілотні літальні апарати (далі-БПЛА) є одним з сучасних засобів у криміналістиці, які вже протягом тривалого часу показали результати у розслідуванні злочинів, а в реаліях воєнного часу є щонайнадійнішим джерелом доказів воєнних злочинів збройних сил РФ.

Згідно з наказом Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Інструкції із застосування військовослужбовцями Національної гвардії України технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису» БПЛА - повітряне судно, призначене для виконання польоту без пілота на борту, керування польотом якого і контроль за яким здійснюються відповідною програмою або за допомогою спеціальної станції керування, що знаходиться поза повітряним судном [1].

Ефективність використання БПЛА у досудовому розслідуванні пов'язана з багатим функціоналом та модифікацією нових апаратів. По-перше, БПЛА можуть скоротити час та ресурси, які використовуються для дослідження певної території завдяки огляду з висоти і передачі зображення у реальному часі на станцію керування. Таким чином, захоплюється більший радіус місцевості і сліди, які є важливими для розслідування залишаються недоторканими. Використання БПЛА може мінімізувати «забруднення» сторонніми слідами самого місця події, а також скласти карту і вивчити конкретне місце перед його відвідуванням [2, с. 293].